

Aknu punkcijas biopsiju nozīme bērnu slimību diagnostikā

Marta Riekstiņa¹, Ivanda Franckeviča², Ilze Štrumfa¹

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Patoloģijas katedra, Latvija

² Bērnu klīniskā universitātes slimnīca, Bērnu patoloģijas birojs, Latvija

Ievads. Lai gan mazāk invazīvo radioloģisko izmeklējumu nozīme palielinās, aknu punkcijas biopsijas (APB) ieņem svarīgu vietu bērnu slimību diagnostikā. Pieaugot zināšanām par pediatriko aknu slimību patoģenēzi un terapijas iespējām, šo biopsiju indikāciju loks pat paplašinās, neraugoties uz iespējamajām komplikācijām. Aknu punkcijas biopsijām bērnu vecumā ir liela nozīme infekciju, holestātisko sindromu, metabolu un vaskulāru slimību diferenciālajā diagnostikā (*Ovchinsky et al.*, 2012). APB indikācijas ir: neskaidras diagnozes precizēšana, hroniskas slimības gaitas kontrole dinamikā, primāru vai metastātisku aknu jaunveidojumu diagnostika (*Ingram et al.*, 2017). Lai nodrošinātu aknu audu precīzu histoloģisko izmeklēšanu, biopsijā būtu jāietver 5–12 portālie trakti (*Misdrayi et al.*, 2014; *Hübscher et al.*, 2015).

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir raksturot APB konstatēto pediatriko morfoloģisko diagnožu spektru piecu gadu periodā. Retrospektīvā pētījumā iekļauta secīgu APB protokolu analīze Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas (BKUS) Bērnu patoloģijas nodaļā (2012–2016). Datu apstrāde veikta ar aprakstošām statistikas metodēm.

Rezultāti. No 2012. līdz 2016. gadam BKUS veiktas 120 APB. Visbiežāk (58; 48,3%; 95% ticamības intervāls (TI): 39,6–55,8) konstatēts dažādas etioloģijas hroniskais hepatīts ar atšķirīgu aktivitāti. Septiņos (12,1%; 95% TI: 5,7–23,2) gadījumos izteiktas aizdomas par autoimūnu hepatītu, ja ir atbilstoši seroloģiskās izmeklēšanas rezultāti. Trīs (5,2%; 95% TI: 1,2–14,7) pacientiem hroniskais hepatīts bija progresējis līdz aknu cirozei. Divos (3,5%; 95% TI: 0,3–12,4) gadījumos hroniskā hepatīta aina radīja aizdomas par Vilsona slimību.

Deviņos (7,5%; 95% TI: 3,8–13,8) gadījumos aknu biopsijās konstatēja aknu steatozi; tostarp vienā gadījumā izteiktas aizdomas par Vilsona slimību, bet trīs gadījumos – par iedzimtu metabolu saslimšanu. Pieciem (4,2%; 95% TI: 1,5–9,6) pacientiem konstatēts nealkohola steatohepatīts.

Astoņiem (6,7%; 95% TI: 3,2–12,8) pacientiem atklāta biliārā atrēzija, tostarp pieci gadījumi klasificēti kā intrahepatiska biliārā atrēzija, vienam pacientam – kā ekstrahepatiska, bet diviem bērniem neizdevās precizēt biliārās atrēzijas līmeni pēc biopsijas datiem.

Sešiem (5,0%; 95% TI: 2,1–10,7) bērniem aknu biopsijās konstatētas reaktīvas izmaiņas, bet astoņos (6,7%; 95% TI: 3,2–12,8) gadījumos konkrētu diagnozi nebija iespējams noteikt, tās vietā tika sniegts vispārīgs morfoloģisks apraksts. Vienpadsmit (9,2%; 95% TI: 5,1–15,8) biopstātos aknu audu morfoloģiskā uzbūve bija saglabāta.

Četrpadsmit (11,7%; 95% TI: 7,0–18,8) aknu biopsijās atklātas diagnozes, kas pētāmajā grupā bija retas (< 2,5%), bet nozīmīgas: fokāla nodulāra hiperplāzija (3), hepatoblastoma (2), sklerozējošs holangīts (2), neuroblastomas metastāze (1), Langerhansa šūnu histiocitoze (1), neonatāls gigantšūnu hepatīts (1), α-1-antitripsīna deficīts (1), ģimenes intrahepatiska holestāze (1), infantila hemangiendotelioma (1) un akūts hepatīts (1).

Divdesmit trijās (19,2%; 95% TI: 13,1–27,2) aknu biopsijās ietverto portālo lauku skaits nepārsniedza piecus portālos laukus, liekot domāt par ierobežotu informativitāti.

Secinājumi.

1. Biežākais aknu punkcijas biopsijas iemesls bērniem ir hroniska hepatīta diagnozes apstiprināšana vai norises kontrole.
2. Pētītajā laika posmā ar aknu punkcijas biopsijas palīdzību pierādīti reti primāri un metastātiski audzēji aknās: hepatoblastoma, infantila hemangiendotelioma, Langerhansa šūnu histiocitoze un neuroblastoma.
3. Aknu biopsijas izmeklējuma rezultāti ne vienmēr ir viennozīmīgi. Autoimūna hepatīta vai metabolu saslimšanu gadījumos tie jāinterpretē kopā ar laboratoriskajiem izmeklēšanas rezultātiem.
4. Gandrīz piektajā daļā aknu punkcijas biopsijās ietverto portālo lauku skaits ir nepietiekams. Tas var apgrūtināt diagnozes noteikšanu un hroniska procesa gaitas izvērtēšanu.